HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ברברבי. ברובו: **זוטרי.** כמוליא רמון בטל ליה מכלי: **שוין.** התנאים שוין ברייתא: **לי חרס.** דשיעור הראשון האמור בו לבטלו במקלת משום כלי: **לכונס משקה.** הוא דמבטל ליה מיהא מתורת מי חטאת ולא אמרו נקב מוליא משקה חשוב נקב לכלום אלא לגיסטרא דהתם ודאי לי נקבה הכי כמוליא משקה משלא שדי ליה: **שאין אומרים הכא גיסטרא.** אחרת לגיסטרא זו להניח תחתיה לקבל הטיפין אבל כלי שלם חסין עליו ומשום נקב פורתא לא שדו ליה ומניחין גיסטרא תחתיו: **פליגי בה.** בהכשר זרעים: **וסימן.** דלא מיטעי למימר חד אמר כמוליא זית: **אחד המרבה ואחד הממעיט ונלבד שיכוין בו'.** ד) ברייתא היא (מנחות קי.) והיא לך לסימן שאחד מן האמוראים ריבה לשער בגדול שבשלשתן ואחד ממעט לשער בקטן שבשלשתן ולא בבינוני. כונס משקה ומוליא משקה ליכא למיטעי בהן לענין זרעים: **שיעורו כמוליא זיתים.** ליטהר מטומאה: **הרי הוא ככלי גלוים.** משניקב כמוליא זית ואפילו יחדוס לרמוניס. והא דתנן כלי בעלי בתים שיעורן כרמונים גבי כלי עץ תנינן לה במסכת כליס (פ' יז מ"ב):

הדרן עלך המצניע

הזורק. רבי עקיבא מחייב. טעמא מפרש בגמרא[ה]: **כילד שני גוזוטראות בו'.** רבנן קאמרי להו: **גוזוטראות.** זיזין היוצאין מן הכותל ומניחין עליהן נסרים להלך: **זו לנגד זו.** בשני צדי הר"ר והן הר"י שגבוהות י' ורחבות ד': **פטור.** שלא מצינו זריקה והושטה במלאכת המשכן מרה"י לרשות היחיד ורחב הר"ר מפסיק ביניהם שלא היתה עבודת הלוים כך להושיט קרשים מעגלה לעגלה שבגדה אלא לעגלה שלפניה (ושלאחריה). שארבע עגלות היו לבני מררי שהיו נושאין קרשי המשכן והן הולכין שתים כאחד זו בצד זו כדאמרינן בגמ'[ו] וכשהיו פורקין את המשכן לטעון על העגלות היו מעמידין העגלות כדרך הליכתן שתים זו אצל זו סמוך למשכן ושתים זו אצל זו לפניהם דרך הליכתן לאורך הר"ר שהיו רוצים להלך אחר עמוד הענן ההולך לפניהם ופורקי המשכן היו מושיטין הקרשים לאותן שעל שתי העגלות הסמוכות למשכן והן מושיטין לאותן שלפניהם אבל מעגלה לעגלה שבצדה לא היו צריכין להושיט שהרי שתיהן סמוכות לפורקי המשכן: **היו שתיהן בדיוטא אחת.** כלומר בעלייה אחת באורך הר"ר על פני הבית ויש הפסק הר"ר ביניהם: **הזורק פטור.** הואיל ולמעלה מי' ולא מצינו זריקה מרה"י לרה"י דרך הר"ר במשכן לא באורך ולא ברוחב: **והמושיט חייב.** שמצינו הושטה כיולא בה למעלה מי' במשכן מרה"י לרה"י וקלת אורך רשות הרבים מפסיק ביניהם: **שכך היתה עבודת הלוים.** ומפרש ואזיל כילד מצינו כזו בעבודתן שבשתי עגלות זו אחר זו ברשות הרבים פורקי משכן מושיטין לאותן שעל העגלות שאצלן והן מושיטין לאלו שלפניהם אבל לא זורקין שאין אותן קרשים מזרקות מפני כובדן: גמ'

א) [נדה מט.], ב) [ברכות ח: יז. יומא מב. מנחו' קי. שבועו' טו.], ג) [עיל ד., ד) ל"ל מתמיתין, ה) [לקמן לז.], ו) [לקמן לט.], ז) שייך לעיל ע"ב, ח) עי' בתו"ט פ"ה מ"א דאהלות,

רבינו חננאל

מוציא, ויש מוציא ואינו מכניס. ואמרינן עלה מכניס פסול למי חטאת וטהור משום נסטרא, דאמר רב [אסי] שונין כלי החרס שיעורו בכונס משקה, לא אמרו במוציא משקה אלא לענין גסטרא בלבד. ואמרינן ת"ר כיצד בודקין כלי חרס לידע אם ניקב בכונס משקה אם לאו, מביא עריבה מליאה מים ונותן קדירה לתוכה, אם כונסה בידוע שבכונס משקה, ואם לאו בידוע שבמוציא משקה. ר' יהודה אומר כופף אזני קדירה לתוך עריבה ומציף עליה מים, אם כינסה בידוע שבכונס משקה ואם לאו בידוע שבמוציא משקה. [או שופתה על גבי האור, אם האור מעמידה בידוע שבמוציא משקה, ואם לאו בידוע שבכונס משקה]. ר' יוסי אומר אף [לא] שופתה על האור מפני שהאור מעמידה, אלא מעמידה ע"ג הרמץ, אם מעמידה הרמץ, בידוע שבמוציא משקה ואם לאו בידוע שבכונס משקה. היתה טורדת טיפה אחר טיפה, בידוע שבכונס משקה. מאי איכא בין ת"ק לר' יהודה, אמר עולא כינוס ע"י הדחק איכא ביניהו. אשמעינן אע"פ שרחב הנקב והוסיף על כדי הוצאת משקה והגיע להכנסת משקה, עדיין אותו עצץ כשאינו נקוב דמי ומכשיר את הזרעים כדפרשינן לעילא. **שלישית.** ניקב בשורש קטן טהר מלהכשיר זרעים ועדיין כלי הוא לקבל בו זיתים. בהא אשמעינן רבה דלא כר' שמעון דאמר אם ניקב למטה מרביעית, וקאמר אפילו ניקב בשורש קטן שאפשר שמתחברין אותן זרעים שיש בו לקרקע ודומה לעצץ נקוב וטהור מלהכשיר זרעים. ואם לא הגיע הנקב לכדי הוצאת זיתים, עדיין כלי הוא ומקבל טומאה. **רביעית.** ניקב במוציא זיתים. אמר רבא אם הוכן מעיקרו זה הכלי לקבל רימונים, אע"פ שניקב במוציא זיתים, עדיין טמא הוא, אבל אם מעיקרו לא הוכן אלא לקבל זיתים, כיון שניקב במוציא זיתים טהור. והא מילתא פליגי בה, רבה סבר דכלי חרס רבדבי שיעורן במוציא [רמונים, וזוטרי שיעורן במוציא] זיתים לפום דמפרש ליה לחסא, וחסא נמי אמר הכין שמעתי. וחד מתרי אמוראי דבני מערבא, חד סבר במוציא רימון, וחד סבר בשורש קטן, וסימנך אחד המרבה ואחד הממעיט. ורב חנניא בר שלמיא משום ר' אליעזר תני כל כלי חרס בין גדול בין קטן, אם ניקב במוציא זיתים טהור. ומר קשישא מסיים בה משמיה דר' אליעזר כל כלי חרס שניקב במוציא זיתים הרי הן ככלי גללים וככלי אבנים וככלי אדמה שאין מקבלין טומאה לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים. והילכתא הכין ובהכין סלקא שמעתתא, ולא סליק דצריך כלי חרס במוציא רימון וליתא לדרבא. חמישית. ולענין צמיד פתיל עד שיפחת רובה. הדרן עלך המצניע

פרק אחד עשר הזורק מרה"ר לרה"י או מרה"י לרה"ר חייב.

הא ברברבי והא בזוטרי. פי' בקונטרס ברברבי ברובו זוטרי כמוליא רמון וקשה לר"י דאין זו שיעור ומה קרי ברברבי ומה קרי זוטרי לידע איזה הוא כמוליא רמון ונראה לר"י דברברבי כמוליא רמון[א] וכזוטרי שמוליא רמון הוא יותר מרוב סגי ברוב והא דקאמר עד (ב) שתיפחת רובו לא קאי אשיעור דמוליא רמון אלא אשיעור דמוליא זית[ב]:

ו) ולענין צמיד פתיל עד שיפחת רובו. פירש רש"י דאין טומאה נכנסת דרך נקב דכל כלי פתוח כתיב דדרך פתחו נכנסת ולא דרך נקב [ג] ומקשינן דתנן בפ"י דמסכת כליס (מ"ב) ואלו מצילין בצמיד פתיל כו' ומצילין בין מפיסה בין מצידיהם משמע דלריך שיהא מוקף לצמיד פתיל כשניקב מצידו ועוד דתנן בתר הכי ובמה מקיפין בסיד ובמרסית כו' ובכל דבר שהוא מתמרח ואין מקיפין לא בצעץ ולא בעופרת מפני שהוא פתיל ואינו לצמיד משמע דבנקב כל שהוא נכנסת טומאה ועוד דתנן התם ומייתי לה בהגחל קמא (ב"ק קה.) חבית שניקבה וסתמוה שמרים הלילה פקקה בזמורה עד שימרח מן הצדדים היו שתים עד שימרח מן הצדדין ובין זמורה לחביתה[ג] ואומר ר"י דלתיכם קושיות לפירוש הקונטר' דולתי בתתם נכנסת טומאה אפילו דרך נקב קטן ובעינן עד שיסתם לגמרי כל הפתח ולהכי לריך מירוח וההיא דבין מפיסה בין מצידיהם לא מיירי שניקבו כשבר מן הצד אלא נעשה לגורף פתח וההיא דהגחל דחבית שניקבה מיירי כשנפתחה רובה או כמוליא רמון דחשיב כפתח ובעי סתימה מעליא וריב"א הקשה מהא דתנן במסכת כליס (פ"ט משנה ח) נקב העשוי לאוכלין שיעורן כזיתים העשוי למשקין שיעורן כמשקין העשוי לך ולכך מטילין אותו לחומרא בצמיד פתיל ובכונס משקה פירוש כיון שעשוי למשקים ואוכלים ויש בו נקב כונס משקה אינו מציל בצמיד פתיל על מה שבתוכו דגזרו אטו ההוא דמיומד למשקין לחודייהו[ד] ולענין קבלת טומאה הוי כלי כיון שמיומד לאוכלין ובנקב כי האי (ה) נכנסה טומאה ותירץ ר"י דהא דבעי הכא נפתח רובו או כמוליא רמון היינו דוקא בניקב במקום שנשאר עוד שיעור כלי מן הנקב ולמטה כשיעור המפורש בהאיא דמייתי באלו טריפות (חולין נה.) אבל ניקב למטה במקום שאין נשאר למטה מן הנקב כשיעור כלי הוי שיעור לאוכלים בכזית ולמשקין בכונס משקה כי ההוא דמסכת כליס (פ"ט משנה ח) ור"ת מפרש בשמעתין הכי עד שיפחת רובו מועיל לצמיד פתיל אם הנקבים נסתמים אבל בנפחת רובו או כמוליא רמון שוב אין מועלת סתימה אלא הוי כאוכלין שנבלבן בטיט שאין ניצולין לדאמרינן בריש זבחים (דף ג.) דכיון שנפחת רובו בטלו להו מתורת כלי[ה] והיא דחבית שנקבה וסתמוה שמרים מיירי בשלא נפחתה כשיעור וסתמו שמרים כל הנקב והא דבעי רבא התם (בב"ק שם) חגף חליה מהו ה"פ חגף חליה וסתמוה שמרים חליה מאי מי הוי סתימה מעליא או לא [ו]ומייתי מפקקה בזמורה דלא חשיבא סתימה חגף מירוח בין זמורה לחביתה הכי נמי לא חשיבא סתימה חגף חליה וסתמוה שמרים חליה ומשני התם לא קאי קאי: **פליגי[ז] בה תרי אמוראי.** פי' בקונטרס [ח] דלענין הכשר זרעים בעינן פליגי ואומר ר"ת דבמסכת עוקצין (פ"ב משנה י) תנן דהכשר זרעים כשורש קטן אלא אמר ר"ת דלענין מוקף לצמיד פתיל פליגי: **שיעורו כמוליא זיתים.** ה"ג בדוב ספרים ובפי' ר"ח ורש"י ור"ת מתני' היא במס' כליס (פ"ג מ"ב) העשוי לאוכלין שיעורו כזיתים וי"ל דאיצטריך ליה לאשמעינן דלא מהני בה יחוד לרמוניס ולאפוקי מדרבא ולהכי מסיים בהו לפרושה הרי הן ככלי אבנים שהם טהורין בכל ענין:

הדרן עלך המצניע

הזורק. כיצד שתי גוזוטראות בו'. תימה לרבה דמוקי פלוגתא דרבי עקיבא ורבנן (לעיל ד' ב.) בקלוטה ופליגי למטה מעשרה לא אתי שפיר כילד דהא לא קאי אדלעיל דהכא איירי בגוזוטראות למעלה מעשרה דומיא דענגלות ואפילו ר' עקיבא נמי מודה התם ולמאן דמוקי פלוגתייהו למעלה מעשרה אתי שפיר ומיהו יש[ט] בירושלמי[י] איכא דתני כילד ואיכא דלא תני כילד ומפרש התם דההוא אמורא דמוקי פלוגתא למעלה מעשרה תנא כילד וההוא דמוקי לה למטה מעשרה לא תני כילד:

הוגאה

הא ברברבי והא בזוטרי אמר רב אסי [א]שונין כלי חרס שיעורו בכונס משקה ולא אמרו מוציא משקה אלא לענין גיסטרא בלבד מאי טעמא אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן לפי שאין אומרים הבא גיסטרא לגיסטרא אמר עולא פליגי בה תרי אמוראי במערבא רבי יוסי בר' אבין ור' יוסי בר זבדא חד אמר כמוציא רמון וחד אמר כשורש קטן וסימנך [ב]אחד המרבה ואחד הממעיט אמר רב חיננא בר כהנא משמיה דרבי אליעזר כלי חרס שיעורו כמוציא זיתים ומר קשישא בריה דרבה מסיים בה משמיה דרבי אליעזר והרי הן ככלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה שאין מקבלין טומאה לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים ולענין צמיד פתיל עד שיפחת רובו:

הדרן עלך המצניע

הזורק [ג]מרשות היחיד לרשות הרבים מרשות הרבים לרשות היחיד חייב [ג]מרשות היחיד לרשות היחיד ורשות הרבים באמצע רבי עקיבא מחייב וחכמים פוטרין כיצד [ד]שתי גוזוטראות זו כנגד זו ברשות הרבים המושיט והזורק מזו לזו פטור היו [ד]שתיהן בדיוטא אחת המושיט חייב והזורק פטור שכך היתה עבודת הלוים שתי עגלות זו אחר זו ברשות הרבים מושיטין הקרשים מזו לזו אבל לא זורקין: גמ'

ג) [עיל ד' ב.], ד) ל"ל דמיומד לקבלת מלאכת המשכן, ה) [לקמן לז.], ו) [לקמן לט.], ז) שייך לעיל ע"ב, ח) עי' בתו"ט פ"ה מ"א דאהלות,

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה הא כו' דקאמר עד שיפחת רובו: **(ב)** ד"ה ולענין וכו' בנקב כי האי איך נכנסת טומאה:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ולענין צמיד פתיל. ומקשי' דתנן פ"י דמס' כלים ע' תי"ט לפ"ה דאהלות: ד"ה פליגי בה בו' דלענין הכשר זרעים פליגי. עי' זבחים לד ע"ב תד"ה ג"ש בסה"ד לה ע"ש:

מוסף רש"י

שונין. הלכה למשה מסיני (נדה מט.). **בכונס משקה.** פחות של שיעורים המצטלים אותו מהיות כלי, בכונס משקה, הוא שיעור הראשון שהוא מבטלו מהיות כלי למי חטאת, אבל בכלי שלם שנקב כמוליא משקה לא בטיל מכלום לפי שהוא חס עליו ואינו שוברו ומשמשם בו ומניח גיסטרא ומניח תחתיו לקבל משקה היוצא (שם). **אחד המרבה וכו'.** לענין קדבנות שנויה בשלהי מנחות, ואמנם בעולת בהמה ריש נחוח ומנמנחה ריש נחוח, וללמדך שאחד המרבה וכו' (ברכות ה:) שיש לו שכר לממעטו כמו למרבה (שם)

הדרן עלך המצניע

מוסף תוספות

א. אע"פ שלא הגיע לרובו. ריטב"א. **ב.** דסתם כלי חרס שיעורו בזיתים. תוס' הרא"ש. **ג.** וסתימת השמרים היינו בשולי החבית אלמא בכל מקום שנוקב בעי מירוח. תוס' הרא"ש. **ד.** כשכשיעור שהרתו כך שיעור טומאתו להביא טומאה בדרך הנקב למה שבתוכו כי אינו צמיד פתיל. ריטב"א. **ה.** אם מצטרפת סתימת השמרים למה שסתם הוא. ריטב"א. **ו.** דכלי אמר רחמנא דמציל בצמיד פתיל. מר' הר"ן. **ז.** בשיעורא דבעי מריחה. ריטב"א. **ח.** ספרים דלא גרסי הכא כיצד. רשב"א לחלן לז. והכין איתא בהדיא. ריטב"א לחלן לז. **ט.** (בפרקין ה"א) שתי גוזוטראות. ריטב"א לחלן לז.

עין משפט
נר מצוה

מו א מיי' פי"ט מהל' כלים הלכה ח:

א ב מיי' פי"ב מהלכות שבת הלכה י סמג לאוין סה טוש"ע ח"מ סי' שמו סעיף ח:

ב ג מיי' פי"ג שם הלכה יט:

ג ד שם הלכה יח: